

Inántsy-Pap Judit–Orosz Róbert–Pék Győző–Nagy Tamás

TEHETSÉG ÉS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2010

Tartalom

I. TEHETSÉG ÉS SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS (Inántsy-Pap Judit)	9
A fejlődés problémája és kritikus kérdései	11
Az emberi fejlődés és a fejlődéslélektan tudománya	11
A fejlődéslélektan alapvető kérdései	12
A fejlődés forrásai	12
A fejlődés folyamatossága	15
Egyéni különbségek	17
A személyiségfejlődés folyamata	19
A kezdetek: a korai anya–gyerek kapcsolat	19
Harlow rhesusmajmokkal folytatott vizsgálatai	20
A korai rossz tapasztalatok hatása a későbbi életre az ember esetében	20
Kötődéelmélet	22
Kötődési viselkedés	23
Viselkedéses kontrollrendszer	24
Belső munkamodell	25
A kötődésben mutatkozó egyéni különbségek mérése	25
Szervezett kötődési mintázatot mutató csoportok	26
Szervezett kötődési mintázatot nem mutató csoportok	28
A szülői pedagógia, a nevelési stílus hatása a fejlődésre	30
Erikson pszichoszociális fejlődélmélete	34
Még egyszer az identitásról: Marcia identitásállapotok koncepciója	40

A pszichoanalitikus, behaviorista és kognitív modellek	42
A személyiség pszichoanalitikus modellje	42
A személyiség fejlődésének behaviorista modellje	44
A személyiség kognitív önszabályozás perspektívája	45
Irodalom	46
II. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS SZEREPE A TEHETSÉGGONDOZÁSBAN (Orosz Róbert)	49
Tehetségígéret és tehetség	51
Tehetség és fejlődés	53
A tehetséggondozás rendszerszemléletű megközelítése	55
A személyiségfejlesztés céljai a tehetséggondozásban	60
A tehetség kibontakoztatását befolyásoló személyes és személyközi pszichológiai tényezők	61
Az énképem magamról	61
A szorongás- és stresszkezelés, a problémákkal való megküzdés	63
Értelem és érzelem	65
A család szerepe a tehetség kibontakoztatásában	66
Kortársak szerepe a tehetség kibontakoztatásában	66
A tehetséges nevelő	67
Irodalom	69
III. „FLOW”, A TÖKÉLETES ÉLMÉNY (Pék Győző)	71
Örömtelenség	75
Az autotelikus élmény	78
Az autotelikus személyiség	79
A család hatása az autotelikus személyiségre	80
Áramlatélmény és iskolai környezet	81
Tehetség és kiegészítés	83
A tehetségesek és a tehetséggondozók kiegészítése	85
Irodalom	90
IV. TEHETSÉG ÉS MENTÁLHIGIÉNÉ (Pék Győző)	93
Bevezetés	95
Az átlagos, a normális és a másság	95
Pszichopatológia és tehetség	96
A túlérzékenység és a tehetség	96
A túlérzékeny tehetséges gyermekek támogatása	98

Gyakori szülői reakciók a tehetséges gyermekekkel kapcsolatban	99
Kapcsolat a testvérekkel	99
Stresszmenedzselés a tehetséges gyermekeknél	100
Karriertervezés és támogatás	101
Alulteljesítés a tehetséges gyermekeknél	101
A duplán kivételes gyermek: a tehetségesség speciális gondozási igénnyel	106
Alulteljesítő tehetségek	107
Szelf-koncepció, önértékelés, szociális alkalmazkodás, identitás	109
A tehetségesség altípusai társas-érzelmi szempontok alapján	109
Tehetség és ADHD	110
Irodalom	112

V. A MENTOR-MENTORÁLT KAPCSOLAT JELLEMZŐI ÉS A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI MENTORÁLÁS

ÚJ MODELLJEI (Nagy Tamás)	115
Bevezetés	117
Mentorálás a tehetséggondozás keretén belül – történeti áttekintés, nemzetözi és hazai vonatkozások	117
A mentor szerep és a mentorálás fogalmi spektruma	121
Az ifjúsági mentorálás modellje (Rhodes-modell)	124
A mentor–mentorált kapcsolat folyamatának hatásterületei	125
A mentorálás folyamatát befolyásoló moderátor tényezők	127
Következtetések, kérdések	129
Az ifjúkori mentorálás rendszerszemléletű modellje (Keller-modell)	130
A modell alkotóelemeinek rövid bemutatása	133
Konklúzió	136
Összegzés	137
Irodalom	138